

Bezpłatny dodatek do „Drwęcy".

Rok II. **Nowemiasto, dnia 29 sierpnia 1929.** **Nr. 28**

ODEZWA
do Zarządów Kółek Rolniczych i członków P. T. R.

Powaga i rozrost Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego wymagają, aby Centrala jego miała stałą i własną siedzibę w Toruniu, odpowiednią do swych potrzeb. Rozrost naszej organizacji, a przez to powstawanie nowych działów pracy wymaga odpowiedniego ich rozlokowania, co powoduje, że w ciągu 5 lat istnienia swego biura PTR. przeniosło się już do trzeciego lokalu. I ten nowy lokal z pewnością za lat kilka okaże się niewystarczającym. Tak być dalej nie może ! Obecnie dzierżawa lokalu wynosi rocznie przeszło 7000 zł.

Wyżej wymienione przyczyny spowodowały, że tegoroczne Walne Zgromadzenie PTR. powzięło jednomyślnie uchwałę głosami wszystkich delegatów Kółek Rolniczych całego Województwa:

„Wezwać Zarząd Główny PTR. do powzięcia kroków wstępnych, zmierzających do budowy domu jako siedziby Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego w Toruniu. Walne Zgromadzenie nakłada obowiązek na wszystkie Kółka Rolnicze PTR., by zdobywając na ten cel fundusze przez urządzenie w ciągu roku imprez dochodowych, np. przedstawień amatorskich, zabaw, loteryj itp. wniosły odpowiednie fundusze we wysokości conajmniej jednej t.zw. cegiełki na budowę gmachu w cenie 100 zł.

Rolnicy, członkowie PTR ! Jest nas wielka gromada, bo 400 kilkanaście Kółek Rolniczych, liczących zgórą 15.000 członków, a zatem stanowimy poważną siłę, która wiele może, gdy tylko zechce.

Musimy mieć własny dach nad głową — dom PTR. w Toruniu w centrum miasta, jednak tam, gdzie ruch uliczny nie będzie przeszkadzał w pracy.

Musimy dać świadectwo naszej siły i jedności organizacyjnej, budując dom P. T. R.

Niech więc każde Kółko Rolnicze jaknajrychlej urządzi w myśl uchwały Walnego Zgromadzenia P. T. R, zabawy, dożynki, loterje, przedstawienie czy inną imprezę dochodową, przeznaczając z tego cały dochód na fundusz budowy domu P T R, przynajmniej na jedną cegiełkę w kwocie 100 złotych.

Kogo stać ze zamożniejszych rolników niech nabędzie takąż cegiełkę również od swego mienia.

Z nadesłaniem pieniędzy należy się spieszyć, pamiętając, że w myśl przysłowia: „Kto zaraz daje, ten daje 2 razy". Zbierając fundusz w ten sposób nietylko od członków Kółek Rolniczych z pewnością prędko i łatwo osiągniemy pożądany rezultat.

Gotówkę należy wysyłać dla uniknięcia kosztów przesyłki do Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego w Toruniu przez P. K. O. Nr 206.316 lub bezpośrednio do biura P. T. R. Toruń, ul. Królowej Jadwigi 20, zaznaczając w listach czy na przekazach, że pieniądze przeznaczone są na „fundusz budowy domu P. T. R."

Nazwiska wszystkich ofiarodawców będą ogłaszane w „Kłosach", jak również zostaną umieszczone cegiełki z nazwiskami ofiarodawców na widocznem miejscu w domu P. T. R. na wieczną rzeczy pamiątkę.

Zarząd Główny
Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego
(—) Hulewicz.

Lista ofiarodawców na fundusz budowy domu P. T. R.

Pierwszem Kółkiem Rolniczem, które w pniu Walnego Zgromadzenia P. T. R. złożyło cegiełkę na budowę domu P. T. R. w kwocie 100 zł jest Kółko

Rolnicze Wygoda, powiat Kartuzy. Jednocześnie zadeklarował jedną cegiełkę prezes tegoż Kółka Ks. prob. Anastazy Sadowski.

Następnie Kółko Rolnicze Rychnowo, powiat Wąbrzeźno, zadeklarowało 5 cegiełek po 100 zł, razem na sumę 500 zł.

Kółko Rolnicze Rumian, powiat Lubawa wpłaciło na 1 cegiełkę 100 zł. Dyrekcja PTR.

W związku z powyższą odezwą prosimy Kółka Roln. powiatu lubawskiego o zdobywanie funduszów na budowę domu P. T. R. w Toruniu. Na każdem Kółku ciąży obowiązek złożenia conajmniej jednej cegiełki i nie powinno się znaleźć ani jednego Kółka, któreby na ten cel nic nie złożyło, bo tylko wspólnemi siłami będziemy w stanie dokonać tak wielkiego dzieła, mającego olbrzymią wartość dla naszej organizacji, którą pragnęlibyśmy widzieć jaknajpotężniejszą, jakiem jest budowa domu P. T. R. W naszym powiecie dotąd, niestety, jak widać z listy ofiarodawców dopiero jedno jedyne Kółko Roln. złożyło cegiełkę. Inne Kółka powinny zatem pospieszyć się ze zbieraniem funduszów na zakupno cegiełek. Nie wolno nam być ostatnimi. Jeżeli fundusz zebrać mamy, to zbierajmy go zaraz, aby z przyszłą wiosną mogła się rozpocząć praca nad budową domu P. T. R., siedziby naszej organizacji.

Ciekawi jesteśmy, które z Kółek Roln. po Rumianie złoży pierwszą cegiełkę.

Pow. Tow. Rol.

Rolnicy, ubezpieczajcie tegoroczne zbiory w stogach i stodołach, także ubezpieczenia ryczałtowe! Wnioski przyjmuje Sekretarjat Pow. P. T. R.

Kłopoty rolnictwa.

(Dokończenie.)

Rząd wydał już, względnie zapowiada wydanie w najbliższych dniach zarządzeń, mających na celu likwidację czy złagodzenie kryzysu zbytu w rolnictwie. Zniesiono ograniczenia wywozu, zniesiono ograniczenia przemiału pszenicy. Niektóre związki rolnicze zawodowe złożyły władzom dezyderaty swe, zawierające między innemi daleko idący postulat wprowadzenia premij wywozowych na żyto, przy równoczesnem otrzymaniu ograniczeń przywozowych i zniesieniu wszelkich norm spożycia wewnątrz kraju.

O doraźnych środkach zaradczych się więc myśli i — stwierdzić możemy — uzyskano nawet, jako następstwo wydanych zarządzeń, zahamowanie dalszego spadku cen, a nawet — choć nieznaczną bardzo — zwyżkę. Niemniej, perspektywy nie są dla warunków zbytu płodów rolnych na najbliższą i dalszą przyszłość pomyślne. Zarówno widoki na urodzaj w kraju, jak i wiadomości o zapowiadających się zbiorach gdzieindziej oraz o rozlicznych poczynaniach państw innych, zmierzających do popierania wywozu rolnego, świadczą o tem, że rolnictwo nasze powinno liczyć się poważnie z możliwościami nader ujemnych wahań cen i poważnych trudności przy realizacji zbiorów. Właśnie przed spółdzielczością polską leży olbrzymie i trudne zadanie, na dalszą obliczone metę, takiego zorganizowania zbytu i przetwórczości rolniczej, która umożliwi spokojną, pewną kalkulację. Nie ulega bowiem wątpliwości, że kryzys zbytu jest szczególniej możliwy i szczególniej groźny tam, gdzie zbyt ten nie jest wcale albo jest źle lub w niedostatecznym stopniu zorganizowany.

Za wyjątkiem województw zachodnich, u nas spółdzielcza organizacja zbytu płodów rolnych jest dopiero w zaraniu rozwoju. Ku należytemu zorganizowaniu tego działu spółdzielczości brakowało do niedawna warunków gospodarczych, a często — zrozumienia ze strony bezpośrednio zainteresowanych. Spółdzielczość była w pierwszym rzędzie nastawiona na organizację kredytu. Uważamy, że zaopatrzenie kredytowe warsztatów pracy jest podstawowym warunkiem rozwoju wytwórczości tam zwłaszcza, gdzie brak własnych kapitałów obrotowych. Spółdzielczość kredytowa jest ponadto najlepszą szkołą pracy spółdzielczej, najpewniejszym pionierem tej pracy. Dopiero tam, gdzie spółdzielczość kredytowa utorowała drogę, wpoiła przeświadczenia o skuteczności pracy spółdzielczej i wytworzyła podłoże zorganizowanego — kapitału obrotowego, tam dopiero możliwe jest powołanie do życia i rozbudowa organizacji zbytu. Tą właśnie drogą postępował przed wojną rozwój spółdzielczości naszej we Wielkopolsce: gdy sieć banków ludowych była dostatecznie rozwinięta i krzepka, podjęto akcję tworzenia „Rolników“.

Rozpoczęcie w ostatnich latach przez związki we Warszawie i Poznaniu prac organizacyjnych w zakresie mleczarstwa, dalsza rozbudowa „Rolników“ we województwach poznańskiem i pomorskiem oraz próby podejmowania skupu ziemiopłodów na terenie pozostałych województw, w szczególności zaś w Małopolsce, świadczą, iż sprawa organizacji zbytu nietylko ziemiopłodów, ale wszelkich wogóle płodów rolnictwa, połączonego częstokroć z przerobem płodów tych, staje się coraz bardziej aktualna i bliska realizacji. Spodziewać się należy, że ciężkie doświadczenia roku obecnego i niewesołe widoki na przyszłość, przyczynią się do zrozumienia przez ogół rolników konieczności zdobycia się na pewne ofiary materjalne celem powoływania do życia i rozbudowy coraz nowych, ale tylko należycie zasobnych i silnie zorganizowanych placówek spółdzielczej organizacji płodów rolnych. Warunki gospodarcze ku powstaniu na całym terenie państwa sieci placówek takich istnieją; nieodzowne jest odpowiednie podłoże psychiczne — zrozumienie konieczności takiej organizacji ze strony bezpośrednio zainteresowanych, kapitał i kadry należycie przygotowanych, wyszkolonych pracowników. Trudności są więc duże. Zagadnieniu spółdzielczej organizacji zbytu płodów rolnych poświęcać dlatego właśnie należy jak najwięcej pracy i uwagi.

Na łamach naszego „Rolnika“, wszelkie sprawy, ze spółdzielczością rolniczo-handlową związane, znajdować nadal będą coraz więcej miejsca. Liczymy na to, że ci, których uważamy za pionierów pracy spółdzielczej — kierownicy naszych spółdzielni kredytowych — zdołają dostarczone im materjały i wiadomości wykorzystać celem krzewienia w środowiskach swych poglądów o konieczności tworzenia specjalnych placówek zbytu płodów rolnych i wytworzenia warunków do powstania i rozwoju tego rodzaju placówek.

Spis wystaw specjalnych w dziale rolniczym P. W. K.

Od 28—29. VIII. rb. — Wielkie Targi Nasienne
„ 31. VIII.—2. IX. rb. — Okresowa Wystawa Ogrodnicza (kwiaty sezon., dalje).
„ 15—22. IX. rb. — Wystawa Ryb.
„ 18—20. IX. rb. — Wielkie Targi Zwierząt rozpłodowych.
„ 20—22. IX. rb. — Okresowa Wystawa Ogrodnicza (rośliny szklarniowe, — kwiaty sezonowe, dekoracje i wiązanie kwiatów).
„ 25—30. IX. rb. — Okresowa Wystawa Ogrodnicza (owoce i warzywa).

Wielkie targi nasienne na P. W. K.

Poza licznemi imprezami, które się już w dziale rolnictwa PWK. odbyły, czeka nas jeszcze 7 wystaw specjalnych. Ujrzymy więc 3 okresowe wystawy ogrodnicze, wystawę ryb, wielkie targi zwierząt rozpłodowych, wreszcie targi nasienne. Targi te odbędą się w dniu 28 i 29 bm. w pawilonie Produkcji Roślinnej PWK. Będzie to jeszcze jeden moment wygrany przez rolnictwo na PWK. które, jak to słusznie zauważył jeden z gości zagranicznych, odznacza się na PWK. dynamiką.

Targi nasienne mają na celu w danym wypadku przedewszystkiem maksymalne wyzyskanie wyjątkowo udanych ram, w jakich się prezentuje nasiennictwo na PWK. przez jak najszersze zainteresowanie zagranicy. Jak się dowiadujemy z dyrekcji działu rolniczego, spodziewać się należy przyjazdu zagranicznych fachowców oraz rolników-praktyków, których dyrekcja PWK zaprosiła. Pamiętajmy, że dział nasiennictwa jest bodajże najpoważniej przedstawiony na P. W. K., czemu niejednokrotnie dawali wyraz najwybitniejsi znawcy krajowi i zagraniczni. Pozatem należy wziąć pod uwagę, że eksport nasion z Polski jest już dziś bardzo poważny, niektóre firmy, jak np. Bracia Buszczyńscy podwoili swój eksport w ciągu paru ostatnich lat. Wszystko to przemawia wybitnie na korzyść tak pożytecznej zawsze inicjatywy dyrekcji działu rolniczego.

Wielka wystawa ogrodnicza na P. W. K.

Dnia 31 sierpnia rb. na terenach zachodnich PWK. otwartą zostanie wielka wystawa ogrodnicza, która potrwa do dn. 2 września włącznie. Wystawa ta zgromadzi moc ciekawych okazów ogrodniczych.

Zmarzło 12.500.000 drzew owocowych.

Mrozy tegoroczne wyrządziły niesłychane szkody producentom owoców. Według przypuszczalnych obliczeń, wymarzło u nas 12.500.000 drzew owocowych, z czego na poszczególne gatunki przypada: grusza 90 proc., czereśnie 50 proc., śliwy 39 i jabłonie 29 proc.

Tegoroczne zbiory, obliczane na sumę około 25.000.000 zł prawie przepadły. Wszystkie szlachetne gatunki wymarzły. Najpospolitsze owoce, jak „papierówki" podrożały o 100 proc. Wobec tego, że krajowe zbiory owoców prawie przepadły, a zagraniczne owoce, ze względu na wysokie cła, są bardzo kosztowne, popyt na nie zmniejszył się ogromnie, a w handlu owocami nastąpił zupełny zastój.

Zwiedzić Wystawę w Poznaniu — to poznać całą Polskę współczesną.

Uruchomienie specjalnego kredytu dla rolnictwa.

Warszawa. Z uchwalonej przez radę Banku Polskiego kwoty 30.000.000 zł. specjalnego kredytu dla rolnictwa, wydział kredytowy tego banku uruchomił 19.350.000, która to suma wyasygnowana została bankom, które będą udzielały kredytu zgłaszającym się rolnikom. W miarę rozprowadzenia przyznanych sum, Bank Polski będzie udzielał odnośnym bankom prywatnym dalszych kwot, aż do wyczerpania 30.000.000 zł.

W kołach zainteresowanych utrzymują, że w miarę wyczerpania całego kredytu rada Banku Polskiego byłaby skłonną kredyt ten powiększyć o ile zajdzie konieczność.

Kredyt dla rolnictwa.

Warszawa. Bank Gosp. Kraj. uruchomił specjalny kredyt dla rolnictwa na krytyczny czas żniwny we wysokości 4 milj.

Kredyt ten jest już prawie zupełnie wyczerpany.

Rolniku, jeżeli pragniesz postępu wsi polskiej, wstąp do Kółka Rolniczego i uczęszczaj na zebrania!

Wskazówki i rady praktyczne.

O przechowaniu masła.

Trwałość masła zależy od sposobu jego przyrządzenia. Zasadniczą rzeczą to czystość naczyń, użytych do wyrobu i przechowania. Śmietanę po odciągnięciu przez wirówkę poddać należy pasteryzacji, t. zn. podgrzać do 63 proc C, (nie może się śmietana zagotować) i następnie zaraz oziębić. Oziębioną śmietanę zakwasić odpowiednim zakwasem, sporządzonym z czystych kultur, które w tym celu nabyć można w handlu w postaci proszku lub płynu. Dobrze zakwaszoną śmietanę, mającą przyjemny smak kwaśny i wygląd szklisty, bierze się do zamaślenia, które powinno się odbyć w temperaturze 14° C. lub niżej, jednak nie ponad 14° C. Woda, użyta do przepłukiwania masła, powinna być czysta, wolna od żelaza i powinna być miękka. Jeśli użyjemy wody solonej do przepłukiwania, to tem łatwiej przy wygniataniu woda ta da się oddzielić, jak również wygniatając masło w niskiej temperaturze. Wodę należy z masła dobrze wygnieść. Masło przechowywać najlepiej opakowane w papierze pergaminowym, który przed użyciem należy wymoczyć w ciepłej wodzie, a następnie w soli lub też w naczyniach drewnianych, dobrze wyparzonych i wyłożonych również papierem pergaminowym. Wystający papier pergaminowy, którym naczynie jest wyłożone, należy ułożyć w rozetę, przyczem w środku powinna być wolna przestrzeń w formie koła. Powierzchnia masła powinna być wygładzona, szczelnie przykryta papierem, przylegającym dokładnie do ścian naczynia. Na przykrycie należy nasypać nieco soli.

Ubikacja, w której się masło przechowuje, powinna być czysta, sucha, promienie słoneczne nie powinny dochodzić, temperatura pomieszczenia 10 do 15 stopni C.

Walny Zjazd Kółek Roln. w Nowemmieście.

W dniu 7-go września o godz. 9-ej rano w Hotelu Polskim w Nowemmieście odbędzie się walny zjazd Kółek Rolniczych powiatu lubawskiego. Na zjazd przybędzie jako gość Powiatowego PTR. pan Wojewoda Pomorski. Od wieków na ziemiach polskich jest zwyczaj gościa przyjmować jaknajlepiej, więc pp. członkowie Kółek o tem zwyczaju zechcą pamiętać. Najlepszem przyjęciem dla pana Wojewody będzie liczna gromada rolników-kółkowiczów, oczekujących Go na zebraniu. Powinniśmy pamiętać, że nie wolno nam dopuścić do tego, żeby ktokolwiek śmiał powiedzieć, że Kółka naszego powiatu są mało żywotne, lub członkowie za mało wyrobieni, gdyż tak nie jest. Powiat nasz zajmuje pierwsze miejsce pod względem liczebnym Kółek Roln. i członków na Pomorzu, zatem pokażmy, że faktycznie tak jest i stawmy się wszyscy jak jeden mąż, aby nikogo nie brakowało. Musimy pokazać, że zasadę „w gromadzie siła" rozumiemy i popieramy czynami, o czem zaświadczą liczne szeregi Kółkowiczów, którzy niewątpliwie zrozumieją potrzebę i przybędą gromadnie na Zjazd. Program Zjazdu umieścimy w następnym numerze.

Pow. Zarząd PTR

O wyzyskanie grzybów.

Że w Polsce grzybów jest w bród każdy o tem wie, ale nie każdy pewnie zdaje sobie sprawę z tego, że mimo to sprowadzamy znaczne ilości grzybów z zagranicy. Według danych G. U. S. w r: 1927 przywieźliśmy suszonych grzybów 1067 kwintali, w r. 1928-29 — 1269 kw., a w rb. w I-szym kwartale już 788 kw.

Równocześnie zaś eksport grzybów z Polski maleje z każdym rokiem: w r. 1927 wywieźliśmy 1033 kw., w r. 1928 — 944, a w I-szym kwartale br. — 65 kwintali. A przecież według obliczeń specjalistów — ilość samych borowików dosięga 10 miljonów kg. rocznie!... Na taki stan wpływa brak zainteresowania się odpowiedniego grzybami, ich zbiorem i handlem.

Pragnąc usunąć ten anormalny stan, Państwowy Instytut Eksportowy zorganizował specjalną konferencję zainteresowanych czynników i organizacyj, celem omówienia tego zagadnienia.

Na konferencji tej między innemi ustalono konieczność powołania do życia specjalnej organizacji handlowo-eksportowej, któraby zajęła się zorganizowaniem należytej zbiórki i przeróbki oraz eksportem grzybów. Inicjatywę tę winny poprzeć wszystkie organizacje i związki rolnicze.

Mokre siano,

jeśli z powodu złej pogody suchego zebrać nie można, da się ratować w ten sposób: Na trzeci dzień po skoszeniu, choć zmoczoną przez deszcz trawę zwóź i układaj w stóg. Każdą warstwę bardzo mocno udeptuj, a gdy ma z ćwierć łokcia grubości, posyp dobrze i dokładnie solą miałko utłuczoną. Bacz tylko, żeby w tej soli nie było bryłek czyli kawałków nierozgniecionych. Tak udeptując i soląc ułożysz cały stóg. Powierzchni jednak stogu dookoła na ćwierć łokcia grubo ani solić ani udeptywać nie trzeba. Na stóg z czterech wiejskich czworokonnych wozów siana wyjdzie półczwarta centnara czyli 350 funtów soli. Na drugi dzień po ułożeniu stóg rosnąć zaczyna jakby na drożdżach, a wtedy ruszać go nie można wcale. Po tygodniu opadnie napowrót i siano w nim dobrze się przechowa do następnego roku, a bydło i konie chętniej od zwyczajnego siana jeść je będą. Tym sposobem dobrze jest przechowywać szczególnie potraw czyli siano z jesiennego pokosu. Sposobu tego używać radzi jeden gospodarz, który go sam wypróbował.

ZE ZEBRAŃ KÓŁEK ROLNICZYCH

Sampława. Miesięczne zebranie Kółka Roln. odbyło się 28 lipca rb. po połudn. w szkole w Sampławie przy udziale 25 członków i 2 gości. Zebranie zagaił ks. Prezes pochwaleniem P. Boga, podając zebranym porządek obrad. Zarazem odczytał kilka komunikatów w sprawie: pokrywania dachów „eternitem", o jesiennych doświadczeniach nawozowych i odmianowych, o zakładaniu wzorowych kurników i gnojowni. Następnie udano się na zwiedzenie gospodarstwa ks. Prezesa Strehla. I tak posuwało się około 25 członków ze swym ks. Prezesem na czele od pola do pola, podziwiając racjonalną uprawę roli i dobry stan płodów rolnych. Z uznaniem stwierdzili rolnicy nadzwyczaj dobry stan ziemiopłodów. Przedewszystkiem wspaniale przedstawia się owies i buraki pastewne. Rogacizna jak i trzoda chlewna wyglądają okazale. Stwierdzono, że wszędzie panuje skrupulatny porządek i wielki postęp gospodarki. Nakoniec poprosił ks. Prezes wszystkich do siebie, gdzie przy suto zastawionych w potrawy stołach, przy dźwiękach muzyki radjowej, ugościł wszystkich. Przy wspólnej pogawędce spędzono tu do 8 wiecz., poczem wszyscy, dziękując swemu ks. Prezesowi za tak szczerą gościnność, porozchodzili się w dobrym humorze do domów.

Sekr.

Sampława. Dnia 4 sierpnia rb. odbyło się nadzwyczajne zebranie Kółka Roln. Zagaił je i przewodniczył prezes Kółka, ks. prob. Strehl. Nasamprzód poruszył sprawę premjowania gospodarstw i podał zebranym do wiadomości, że 1 nagrodę 250 zł otrzymał p. St. Raszkowski z Targowiska, 2 nagrodę 150 zł p. Maciołek i p. Twardy z Targowiska, 3 nagrodę 75 zł otrzymali p. Wilbrandt Fr., p. Dias i p. Truszczyński z Targowiska, p. Brzozowski z Sampławy i p. Tułodziecki z Łążka. Pozatem otrzymali nagrody: wolną prenumeratę „Kłosów" na cały rok pp.: Lewandowski Bernard z Sampławy, Ulasiński z Targowiska i Ewertowski z Ludwichowa. Następnie otrzymali wyżej wymienieni plany gnojowni. Również omówiono sprawę węgla i drzewa opałowego, poczem zadeklarowano jeszcze 700 ctr. węgla. Wkońcu omawiano kilka spraw bieżących. Na tem zebranie ks. Prezes solwował.

Sekr.

ZEBRANIA KÓŁEK ROLNICZYCH

odbędą się dnia 1-go września 1929 r.

Ciche o zwykłym czasie.
Łąkorz o godzinie 15 i pół.
Marzęcice o godzinie 15.
Mikołajki „ „ 16.
Mroczno „ „ 12.
Rożental „ „ 16.
Wawrowice o godzinie 17.
Wonna „ „ 15.
M. Bałówki „ „ 16.

Lubawa. Zebranie Kółka Roln. odbędzie się w dniu 1-go września rb. o godzinie 4-tej. Z powodu bardzo ważnych spraw, uprasza się o jaknajliczniejszy udział członków.

Zarząd.